

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/94192>

Please be advised that this information was generated on 2019-06-18 and may be subject to change.

Het EHRM ontlasten: de rol van de nationale parlementen bij het toezicht op de naleving van het EVRM

*Eva Rieter**

1. Inleiding

Het EHRM heeft het zwaar. Het heeft niet alleen te maken met een onvoorstelbare zakenlastcrisis, maar ook met inhoudelijke kritiek en de wens van verschillende regeringen om de macht van het Comité van Ministers te vergroten. In mijn optiek is het leveren van inhoudelijke kritiek goed en gezond, maar is het aan het Hof – en niet aan het Comité van Ministers – om, in rechterlijke onafhankelijkheid, antwoorden te vinden op dergelijke kritiek. De zakenlastcrisis is een ander verhaal. Het Hof doet al veel om deze het hoofd te bieden en zal alles op alles moeten blijven zetten. Maar juist bij het oplossen van deze crisis ligt een zeer grote verantwoordelijkheid bij de staten. Hierop concentreert mijn bijdrage zich. Welke maatregelen kunnen de lidstaten van de Raad van Europa nemen om het EHRM te ontlasten? Een paar uitgangspunten staan hierbij voorop.

Ten eerste is er geen eenduidige oplossing voor de huidige bedreigingen van het Hof, maar moet er op meerdere terreinen actie worden ondernomen. Er moeten veranderingen en verbeteringen plaatsvinden in de werkmethoden van het Hof zelf, in de facilitering van de werkzaamheden van het Hof door de lidstaten van de Raad van Europa, in de naleving van het EVRM en van de uitspraken van het Hof door de lidstaten en in de reacties van de leden van de Raad van Europa op niet-naleving door andere leden.

Verder kunnen de lidstaten er niet omheen om de financiële middelen voor het Hof te vergroten. Vanwege de financiële crisis lijkt er een taboe te bestaan op het benoemen van deze noodzaak, maar recentelijk is dit terecht bekritiseerd.¹

De aangedragen oplossingen moeten bovendien daadwerkelijk iets kunnen oplossen. Het niveau van overbelasting moet significant omlaag, want de bescherming van de fundamentele rechten moet binnen de hele Raad van Europa verbeteren en het Hof moet daarbij zijn waardevolle rol kunnen blijven spelen. Voorstellen die het Hof nog meer werk bezorgen en het beschermingsniveau omlaag brengen, lossen het probleem niet op.²

Soms lijken regeringsvoorstellen eerder gelegenheidsreacties naar aanleiding van specifieke onwelgevallige uitspraken en besluiten van het Hof. Sommige voorstellen zijn door regeringen bovendien op het laatste moment gedaan,³ waardoor de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, nationale parlementen en mensenrechtenorganisaties weinig tot geen tijd hebben gehad erop te reageren. Het is van belang hervormingsvoorstellen zorgvuldig te behandelen op basis van een transparant proces van consultatie.

Hervormingsvoorstellen moeten verder in ieder geval de kernrechten uit het Verdrag in alle landen van de Raad van Europa ten volle beschermen. Het absolute karakter van het recht op leven en het verbod van foltering en wrede, onmenselijke of vernederende behandeling laat bijvoorbeeld geen *'margin of appreciation'* toe, en evenmin een belangenafweging door de Staten.⁴ De lidstaten zelf zijn de primaire beschermers van de rechten in het EVRM. Maar het Hof mag niet worden belemmerd in het uitoefenen van zijn verplichting om in te springen wanneer staten falen in fundamentele rechtsbescherming waar het dergelijke kernartikelen betreft.⁵ Het opwerpen van extra obstakels bij het indienen van dringende klachten, zoals het kabinet voorstelt in zijn brief over het EVRM aan de Kamers,⁶ brengt de effectieve uitoefening van het individueel klachtrecht in gevaar.⁷

Die effectieve uitoefening van het individueel klachtrecht en de rechterlijke onafhankelijkheid dienen, tot slot, voorop te blijven staan. Het klachtrecht zelf (artikel 34 EVRM) en de daarmee verband houdende bevoegdheden (zoals de bevoegdheid om *'interim measures'* te treffen) dienen niet in aanmerking te komen voor een procedure van 'eenvoudige verdragswijziging' door het Comité van Ministers. Evenmin dienen de bevoegdheden van het Hof om in te gaan op systematische schendingen (bijvoorbeeld via een vorm van de pilotprocedure) 'eenvoudig' te kunnen worden gewijzigd.

2. Welke maatregelen dan wel?

Om het Hof te ontlasten zijn er al verschillende maatregelen genomen, zoals het afdoen van niet-ontvankelijke klachten door één rechter. Daarnaast zijn er verschillende voorstellen die nuttig zouden kunnen zijn, zoals het voor beperkte tijd toevoegen van gekwalificeerde rechters aan het Hof en het introduceren van een prejudiciële procedure.

Verder is het van groot belang om nog meer voorlichting te geven op nationaal niveau, onder meer in de juridische opleidingen, en

daarmee het indienen van niet-ontvankelijke en futiele klachten af te remmen. Op internationaal niveau is er al veel gebeurd. Het Hof zelf heeft bijvoorbeeld, naast instructieve *Practice Directions*, statistieken, jaarrapporten met duidelijke overzichten, *Case Law Information Notes*, *Factsheets* en een handleiding over de ontvankelijkheidscriteria, onlangs een YouTube filmpje uitgebracht over de strikte ontvankelijkheidsvoorwaarden.

Volgende is dit echter niet. Daarom stel ik in deze bijdrage een manier voor om te zorgen voor een betere nationale implementatie van de uitspraken van het Hof. Dat is nodig omdat de staten hier de primaire verantwoordelijkheid hebben. Meer respect voor het EVRM en voor de uitspraken van het EHRM zal zorgen voor het verbeteren van de mensenrechtensituatie, in het bijzonder bij structurele problemen, en zal daarmee vergelijkbare en repetitieve klachten voorkomen. Een zogenaamde ‘terugkaatsmethode’ (*‘bounce back’*), zoals voorgesteld door Rick Lawson, waarbij het Hof overduidelijke gevallen meteen terugkaatst naar de staat (i.c. een nationale rechter), is daarbij een interessante mogelijkheid.⁸ Maar het voorstel in deze bijdrage betreft de rol van de nationale parlementen.

Instellen van nationale parlementaire implementatiecommissies

Om de naleving van de verplichtingen onder het EVRM te verbeteren, en dus ook de implementatie van de uitspraken van het EHRM, is het wenselijk dat de nationale parlementen structureel gaan controleren of uitspraken worden geïmplementeerd en daarbij dus ook structureel gaan beoordelen in hoeverre hierbij aanpassingen in de wetgeving nodig zijn. Ook de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa heeft zich uitgesproken voor een grotere rol van de nationale parlementen:

‘National parliaments can play a key role in stemming the flood of applications submerging the Court by, for instance, carefully examining whether (draft) legislation is compatible with Convention requirements and by ensuring that states promptly and fully comply with the Court’s judgments. In this connection, the Assembly reiterates its call for parliaments to establish appropriate internal structures to ensure rigorous and regular monitoring of states’ compliance with international human rights obligations (...) and, in particular, effective parliamentary oversight of the implementation of the Court’s judgments.’⁹

Staten hebben in het verleden geregeld kenbaar gemaakt dat ze enige richting zouden willen krijgen van het Hof over de te nemen nationale maatregelen. Met name grootschenders krijgen intussen hulp en concrete aanwijzingen in de vorm van pilotuitspraken en adviezen vanuit de *Division on the execution of judgments* van het Comité van Ministers. Deze *Division* vervult een zeer belangrijke rol, maar is ook overbelast.

Mijn voorstel zou zijn dat het Comité van Ministers bevordert dat alle lidstaten een parlementaire commissie instellen die bijdraagt aan de implementatie van EHRM-uitspraken. Deze commissies nemen niet de rol over van het Comité van Ministers. Dit Comité zorgt immers voor een belangrijke vorm van 'peer review' en moet dat ook blijven doen: als staten tekort schieten in hun opdracht tot tenuitvoerlegging en implementatie, dan moet het Comité hen daarop streng kunnen blijven aanspreken. Het zijn echter de nationale parlementen die moeten bijdragen aan de (controle op de) daadwerkelijke implementatie van uitspraken in het eigen land. Deze bijdrage zouden zij met behulp van deze vaste commissies meer structureel kunnen leveren.¹⁰ Deze specifieke rol van het parlement zou bovendien het nationaal draagvlak voor het EVRM en voor de uitspraken van het Hof kunnen vergroten.

De werkzaamheden van de parlementaire commissies

Maar hoe zouden deze parlementaire commissies te werk kunnen gaan? Hiervoor is het nuttig te rade te gaan bij het Inter-Amerikaanse mensenrechtensysteem. In dit systeem is veel ervaring opgedaan met klachten die een grote groep mensen tegelijk betreffen. Het betreft vaak klachten over structurele en ernstige mensenrechtenschendingen (verdwijningen, doodsb bedreigingen, buitengerechtelijke executies en structurele problemen in detentieomstandigheden) of anderszins situaties die zeer veel individuele klachten veroorzaken of zouden kunnen veroorzaken. Ook binnen de Raad van Europa speelt deze problematiek van structurele mensenrechtenschendingen een belangrijke rol. De instanties van het Inter-Amerikaanse mensenrechtensysteem, ingesteld onder de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS),¹¹ hebben verschillende concrete benaderingen ontwikkeld om hiermee om te gaan. Het Inter-Amerikaanse Mensenrechtenhof in San José, Costa Rica, draagt staten¹² bijvoorbeeld regelmatig op om rond de tafel te gaan zitten met de klagers en met de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens (gebaseerd in Washington, D.C.) om te overleggen over de implementatie van de uitspraken van het Hof. Hierbij verleent die Inter-Amerikaan-

se Commissie niet alleen 'goede diensten', maar doet zelf actief voorstellen en rapporteert aan het Hof.

Binnen de Raad van Europa zou een dergelijke bemiddelende rol mede kunnen worden vervuld door de nationale parlementaire commissies. De positie van de in te stellen commissies is daarmee natuurlijk een heel andere, maar een deel van de activiteiten die de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens onderneemt, zouden de parlementaire commissies wel degelijk ook kunnen vervullen. In het bijzonder kunnen zij een forum scheppen en een procedure instellen voor overleg tussen slachtoffers, hun advocaten (en/of een mensenrechten-NGO), de vertegenwoordigers van de regering (bijvoorbeeld Binnenlandse Zaken, Justitie en Buitenlandse Zaken) en mogelijk het nationale mensenrechteninstituut (voor zover beschikbaar), over specifieke én algemene maatregelen. Hierbij is de coördinatie in handen van een actief bemiddelende parlementaire commissie die, waar mogelijk, ook het initiatief neemt tot wetsvoorstellen.¹³

De parlementaire commissies kunnen dus een bijdrage leveren door de partijen bij elkaar te roepen om tot concrete afspraken te komen. Zij kunnen daarnaast nog andere taken uitoefenen, al zal het nodig zijn dit in iedere staat vorm te geven op een manier die bij het staatsbestel van dat land past. Zo kunnen zij een belangrijke controlerende functie hebben ten aanzien van de tenuitvoerlegging en implementatie van EHRM-uitspraken door de regering. Gebruikmakend van de staatsrechtelijke bevoegdheden van parlementen in de verschillende landen, kunnen de commissies de regering 'hinderlijk volgen' door haar stelselmatig te wijzen op de inlichtingenplicht en haar steeds ter verantwoording te roepen. De commissies kunnen hierbij gebruik maken van rechten als die van interpellatie of het vragenrecht. Zij zouden specifieke moties kunnen indienen en het parlement kunnen bijeenroepen voor een speciale zitting. In extreme gevallen zouden zij zelfs een parlementaire enquête of iets dergelijks kunnen instellen of het budgetrecht kunnen inzetten. Ten slotte – zeer belangrijk – zou een commissie kunnen bijdragen aan de introductie van wetsvoorstellen tot implementatie van een uitspraak.

De nationale parlementaire commissies zouden kunnen samenwerken met de nationale mensenrechten-instituten. Ook hier weer kunnen de modaliteiten voor deze samenwerking per staat verschillen. Het moet in ieder geval gaan om nationale instituten die voldoen aan de *Paris Principles*.¹⁴ In lijn met de *Paris Principles* kunnen deze nationale instituten zelf ook het voortouw nemen, bijvoorbeeld als de in hun land ingestelde parlementaire commissie het laat afweten. Hoe meer initiatief van het parlement bij het uitnodigen van de

(mogelijk) betrokkenen en bij het initiëren van wetsvoorstellen, hoe beter, juist vanwege de verantwoordelijkheid van het parlement als een van de onderdelen van de staat. Ook zou de instelling van deze commissies (en de bijbehorende ondersteunende staf) in sommige landen van de Raad van Europa kunnen helpen het gebrek aan kennis van parlementariërs over het EVRM aan te pakken. De nationale mensenrechteninstellingen kunnen daarnaast als onafhankelijke instanties overleg faciliteren en gevraagd en ongevraagd informatie en advies geven over implementatie van EHRM uitspraken aan zowel de regering als het parlement.

De rol van het EHRM in relatie tot de parlementaire commissies

Wat kan het EHRM zelf nog meer doen bij de aanpak van structurele problemen en zaken waarin potentieel zeer veel mensen in een vergelijkbare positie verkeren? Eerst en vooral kan het zijn gebruik van pilotuitspraken consolideren.¹⁵ Sinds 31 maart 2011 is deze procedure, die *de facto* al wat langer bestaat, expliciet opgenomen in Proce-
dureregule 61 van het Procesreglement van het Hof. Deze regel bepaalt dat het Hof de aard van een structureel probleem, of ander disfunctioneren, zal vaststellen als het gaat om de nationale naleving van het EVRM. Ook kan het aangeven welk type maatregelen de staat dient te nemen om dit op te lossen en binnen welke tijd dit moet gebeuren. Het Hof kan besluiten om andere vergelijkbare zaken aan te houden totdat de staat de nodige maatregelen heeft genomen of om de procedure over de geëigende vorm van rechtsherstel (meestal financiële compensatie) uit te stellen tot de noodzakelijke specifieke individuele *en* algemene maatregelen genomen zijn.

Het Hof zou deze praktijk van 'pilot-achtige' uitspraken nog verder kunnen uitbouwen door daarbij de nieuwe parlementaire implementatiecommissies te betrekken. Hoewel het voor het Hof niet uitmaakt welke van de drie overheids machten zorgt voor de nationale implementatie, is het duidelijk dat nationale parlementaire commissies vooral een nuttige rol kunnen spelen als het gaat om structurele kwesties waarbij wetgeving nodig is of waarbij op een andere manier maatregelen moeten worden genomen ten behoeve van een grote groep (potentiële) slachtoffers. Het Hof zou ertoe kunnen overgaan deze commissies alle uitspraken die meer structurele problemen betreffen rechtstreeks toe te sturen, zoals het nu ook al de organen van de Raad van Europa informeert.¹⁶

Ook kan het Hof vervolgens in de fase van het vaststellen van de geëigende maatregelen en vormen van rechtsherstel in sommige specifieke gevallen meer gebruik maken van de *friendly settlement*-pro-

cedure. Nu is het zo dat wanneer de partijen naar aanleiding van een pilotuitspraak¹⁷ een overeenkomst sluiten, deze een verklaring moet bevatten van de regering over de implementatie van de algemene maatregelen die de pilotuitspraak had geïdentificeerd, alsmede over de rechtsmiddelen en het rechtsherstel dat wordt geboden aan andere klagers en aan potentiële klagers. De parlementaire commissies zouden ook hier een belangrijke rol kunnen spelen, namelijk door de onderhandelingen over een dergelijke *friendly settlement* in gang te zetten, de partijen en de vertegenwoordigers van mogelijke andere klagers uit te nodigen en actief te bemiddelen tussen hen en de uitvoerende macht.

3. Conclusie

Ieder nationaal parlement van de landen van de Raad van Europa zou een permanente parlementaire commissie moeten instellen die de taak heeft een belangrijke bijdrage te leveren aan de implementatie van EHRM-uitspraken door de eigen staat.

Via deze commissie kan het parlement zijn controlerende functie ten aanzien van de uitvoerende macht beter vervullen, handelt het als volksvertegenwoordiging door ervoor te zorgen dat de ministeries van binnenlandse en buitenlandse zaken en/of justitie om de tafel gaan zitten met de slachtoffers en afspraken met hen maken. Via deze commissies is er ook meer kans dat het parlement het initiatief neemt tot wetsvoorstellen die structurele problemen kunnen helpen oplossen. Dit alles kan in belangrijke mate bijdragen aan het rechtsherstel voor individuele slachtoffers. Het kan er bovendien voor helpen zorgen dat de betreffende staat ophoudt met voortdurende schendingen en specifieke waarborgen biedt van niet-herhaling. Daarmee kan het nationale parlement structureel een rol spelen bij de naleving van de primaire verplichtingen onder het EVRM. Dit kan zorgen voor minder schendingen, een betere rechtsbescherming op nationaal niveau en daarmee een ontlasting van het Hof. Meer aandacht voor het EVRM in het parlement kan bovendien zorgen voor meer betrokkenheid bij het uitdragen van kennis over de rechten in het EVRM, de nationale bescherming die wordt geboden en de strikte ontvankelijkheidsvoorwaarden die het Hof hanteert.

Noten

-
- * Dr. Eva Rieter is universitair docent internationaal recht en rechten van de mens aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- 1 Zie bijvoorbeeld de brief van de Permanente commissie van deskundigen in het internationaal vreemdelingen-, vluchtelingen- en strafrecht (commissie Meijers) aan de leden van de Commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het Kabinetstandpunt inzake de EHRM hervormingen, 25 januari 2012. Deze Commissie wijst erop dat het budget van € 59 miljoen in 2011 ‘volstrekt ontoereikend’ is ‘voor de afdoening van ongeveer 60.000 nieuwe klachten per jaar. Ter vergelijking: het budget van het Hof van Justitie van de EU bedraagt in 2011 € 341 miljoen (1.903 nieuwe zaken en 2.300 aanhangige zaken), dat van het Joegoslaviëtribunaal € 209 miljoen (35 lopende zaken) en dat van het Internationaal Strafhof € 103 miljoen (4 lopende onderzoeken, 3 lopende procedures)’. Zij stelt het volste begrip te hebben ‘voor een financiële pas op de plaats in tijden van economische teruggang, maar kan het kennelijke taboe op het verhogen van het budget van het Hof dan wel de Raad van Europa moeilijk rijmen met kostbare initiatieven die wel worden ontplooid binnen de Europese Unie, zoals de oprichting van het EU-Grondrechtenagentschap in Wenen (budget 2011 € 20 miljoen) en het door de regering ondersteunde recente voorstel voor de oprichting van een Europees Grensbewakingssysteem met een budget van € 338 miljoen voor de periode 2011-2020. Zie verder Resolution 1856 van de Parlementaire Assemblée (2012): ‘Guaranteeing the authority and effectiveness of the European Convention on Human Rights’, *Assembly debate* on 24 January 2012 (4th Sitting) (see Doc. 12811, report of the Committee on Legal Affairs and Human Rights, rapporteur: Ms Bemelmans-Videc), *text adopted by the Assembly* on 24 January 2012 (4th Sitting), § 6: ‘the authority and effectiveness of the Convention system are contingent on the political will and commitment of member states to provide the Organisation with the appropriate financial means to implement its human rights mandate. The difficult budgetary predicament in which the Council of Europe finds itself must be given urgent attention in member states, especially the legislative branches of state authority, given the latter’s decisive role in the determination of state budgetary appropriations.’
 - 2 Zie over de hervormingsvoorstellen onder meer *Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Beschermers van burgerlijke rechten en vrijheden*, briefadvies no. 18 van de Adviesraad Internationale Vraagstukken, november 2011.
 - 3 Een voorbeeld is het problematische voorstel om een beëindigingsclausule/ ‘*sunset clause*’ in te voeren, waardoor zaken die na een bepaalde periode (bijvoorbeeld een of twee jaar) nog niet door het Hof in behandeling zijn genomen automatisch van de lijst worden geschrapt. Een ander voorbeeld is het eveneens problematische voorstel dat klachten, behoudens een beperkt aantal uitzonderingen, niet ontvankelijk mogen worden verklaard wanneer ze juridisch inhoudelijk

vergelijkbaar zijn met een klacht die door een nationale rechter al is getoetst aan het EHRM.

- 4 Zie bijvoorbeeld de gezamenlijke verklaring van de International Commission of Jurists en een consortium van andere mensenrechtenorganisaties, 'Joint statement on the United Kingdom's priorities and objectives for its chairmanship of the Committee of Ministers of the Council of Europe', 4 november 2011: <http://www.justice.org.uk/news.php/54/justice-welcomes-the-assumption-by-the-uk-of-chairmanship-of-the-council-of-europe>.
- 5 Eerder heb ik in een rechtsvergelijkend onderzoek tussen verschillende internationale rechtsprekende instanties een 'common core' (en 'outer limits') geconstateerd in de interim measures genomen door de Comités in Genève, het EHRM, de Inter-Amerikaanse Commissie, het Inter-Amerikaanse Hof en de Afrikaanse Commissie. Zie E. Rieter, *Preventing irreparable harm, provisional measures in international human rights adjudication*, Antwerpen: Intersentia 2010. Hieruit blijkt onder meer dat in alle onderzochte systemen bindende interim measures werden genomen om tijdens de procedure het recht op leven en het verbod van wrede behandeling te waarborgen, ongeacht of de bevoegdheid om deze interim measures te nemen was opgenomen in een verdragsbepaling. Door alle instanties werd deze bevoegdheid in deze context inherent geacht aan het effectief klachtrecht.
- 6 Brief met toelichting van de Minister van Veiligheid en Justitie, 'Mensenrechten in het Buitenlands Beleid', 3 oktober 2011 ((*Kamerstukken II* 2011/12, 32735, nr. 32); zie ook de reactie van de Adviesraad voor Internationale Vraagstukken, *Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Beschermers van burgerlijke rechten en vrijheden*, Briefadvies No. 18, november 2011..
- 7 Dringende klachten moeten al voldoen aan de strenge criteria van de nieuwe *Practice Direction* over interim measures (7 juli 2011, http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/5F40172B-450F-4107-9514-69D6CBDECF5C/0/INSTRUCTION_PRATIQUE_Demandes_de_mesures_provisoires_juillet_2011_EN.pdf).
- 8 Zie ook het rapport van de Parlementaire Vergadering, Comité juridische zaken en mensenrechten (door Marie-Louise Bemelmans-Videc), 4 november 2011, p. 13 (R. Lawson, 'Guaranteeing the authority and effectiveness of the ECHR', doc. AS/Jur (2008) 5). In het voorstel van Lawson betreft het een aangewezen nationale rechter die steeds deze zaken 'teruggekaats' krijgt. Het is hierbij natuurlijk wel zaak een pingpong effect ten koste van de slachtoffers te voorkomen.
- 9 Zie bijvoorbeeld Parlementaire Resolutie 1856 (2012): 'Guaranteeing the authority and effectiveness of the European Convention on Human Rights', *Assembly debate* on 24 January 2012 (4th Sitting) (see Doc. 12811, report of the Committee on Legal Affairs and Human Rights, rapporteur: Ms Bemelmans-Videc). *Text adopted by the Assembly* on 24 January 2012 (4th Sitting), §§3-4 (referring respectively to Resolution 1823 (2011) 'National parliaments: guarantors of human rights in Europe' and

- Resolution 1516 (2006) on the implementation of judgments of the European Court of Human Rights, §22.1).
- 10 Het idee is dat door de parlementen een expliciete rol te geven ook die parlementen meer betrokken raken die dit tot nu toe niet waren. Waarbij ze door de blijvende rol van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa en die van het Comité van Ministers (dat zelf lidstaten ook meer en steviger moet aanspreken op slechte naleving) weten dat ze op de vingers worden gekeken. Natuurlijk zouden de parlementaire implementatie commissies wel ondersteund moeten worden door specifieke ambtenaren.
 - 11 De OAS is het equivalent van de Raad van Europa. Alle landen van Zuid, Midden en Noord-Amerika zijn hiervan lid en hebben mensenrechtenverplichtingen onder het OAS-Handvest. De meeste van deze landen zijn ook partij bij het Amerikaanse mensenrechtenverdrag (ACHR) en hebben het Inter-Amerikaanse Hof erkend dat is gevestigd in San José, Costa Rica. In het algemeen worden de uitspraken van dit Hof zeer serieus genomen. De VS heeft het ACHR overigens niet geratificeerd en Canada ook nog niet.
 - 12 Het gaat om de lidstaten van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) die partij zijn bij het Inter-Amerikaanse Mensenrechtenverdrag (ACHR).
 - 13 Natuurlijk hebben verschillende staten van de Raad van Europa op allerlei manieren al eerder maatregelen getroffen en afspraken gemaakt met slachtoffers van schendingen en daarmee ook voorkomen dat het Hof belast werd met repetitieve zaken. Zweden heeft dit bijvoorbeeld gedaan (onder meer door wetgeving) bij zaken over de duur van de procedure voor belastingautoriteiten. Dit zouden voor het Hof ingewikkelde technische procedures zijn geweest die niet bijzonder zouden hebben bijgedragen aan de jurisprudentie van het Hof. Zie hierover H. Keller, M. Forowicz & L. Engi, *Friendly Settlements before the European Court of Human Rights, Theory and Practice*, Oxford University Press 2010, p. 115. Wanneer nationale parlementen structureel een vinger aan de pols zouden houden en waar nodig actief zouden bemiddelen en zelf wetsvoorstellen zouden doen, zou dit enorme winst zijn voor de mensenrechtensituatie en voor de aanpak van de overbelasting van het Hof.
 - 14 Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles), General Assembly resolution 48/134 of 20 December 1993.
 - 15 Zie nader over de pilot- en andere uitspraken die ingaan op systematische schendingen Ph. Leach, H. Hardman, S. Stephenson, B. Blitz, *Responding to Systemic Human Rights Violations, An Analysis of 'Pilot Judgments' of the European Court of Human Rights and their Impact at National Level*, Antwerpen: Intersentia 2010.
 - 16 Zie Rule 61 (9) van het procesreglement van het EHRM.
 - 17 Bij zaken over de kernrechten van het Verdrag (recht op leven, verbod van wrede en onmenselijke behandeling) is het mijns inziens wenselijk dat er eerst een uitspraak van het Hof is waarin schendingen worden

geconstateerd, voordat er eventueel wordt geschikt in het kader van 'just satisfaction'. Maar ook in die fase moet het Hof een actievere rol blijven spelen dan bij schikkingen in gevallen die geen kernrechten betreffen.